

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Новікова Володимира Миколайовича на тему «Теоретико-методичні засади управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Характеристика особистості здобувача

Новіков Володимир Миколайович у 2018 році закінчив Сумський державний університет за спеціальністю «Фінанси і кредит», освітній рівень «бакалавр»; з 2018 по 2020 р. навчався в магістратурі Сумського державного університету за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування». З 2020 по 2024 рр. був здобувачем наукового ступеню доктора філософії в Сумському державному університеті за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на кафедрі фінансових технологій і підприємництва.

У 2021 році успішно завершив глобальну віртуальну програму "Excellence in Teaching & Research" (11.02.2021 по 15.05.2021); прийняв участь у програмі віртуальної мобільності від Чеської республіки (за темами: «Experiences from writing Horizon 2020 and Horizon Europe projects», «Scientific Language», «Scientific Writing», «Socio-economic Research» та «Statistical Methods», листопад-грудень 2021 р.,) та має практичний досвід проведення наукових досліджень.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради СумДУ (протокол № 5 - від «12» листопада 2020 р.).

Протягом навчання в аспірантурі Новіков В. М. проявив себе як відповідальний, наполегливий та кваліфікований дослідник. Він успішно опанував та впровадив у свою роботу сучасні методи наукових досліджень.

Приймав участь у міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції "Socio-Economic Challenges" (Суми, 2020), Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні проблеми сталого розвитку» (Суми, 2021); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, освіта, технології в контексті глобальних викликів» (Черкаси, 2021); Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Imperatives of Economic Growth in Ukraine and in the EU in the Context of Sustainable Development» (Суми, 2021); XIX Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів і студентів «Актуальні проблеми фінансової системи України» (Черкаси, 2022); 5-ій Міжнародній науково-практичній конференції «Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates» (Дніпро, 2023); Міжнародній науково-

практичній конференції «Національна безпека України в умовах сучасних викликів» (Чернігів, 2023).

Дисертаційна робота Новікова В. М. є комплексним дослідженням, що сприяє поглибленню знань у сфері управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності. Дисертаційна робота присвячена вирішенню актуальної наукової задачі удосконалення теоретико-методичних засад управління вартістю бізнесу з урахуванням факторів впливу турбулентності ринкового середовища.

Актуальність теми

Ефективне управління вартістю бізнесу є фундаментальним елементом для забезпечення його довгострокової економічної стійкості та конкурентоспроможності. У сучасних умовах суб'єкти господарювання стикаються з високим рівнем невизначеності та постійними змінами ринкових умов, що вимагає від них адаптивних і прозорих методів управління. Проблема ефективного управління вартістю бізнесу стає все більш актуальною, особливо у контексті ринкової турбулентності, оскільки саме цей аспект визначає здатність суб'єкта господарювання швидко реагувати на ринкові зміни та мінімізувати ризики. Зростання ролі прозорості фінансових процесів, підвищення вимог до звітності та необхідність врахування екологічних, соціальних та управлінських (ESG) показників додатково підкреслюють значущість цієї теми.

Тому актуальною задачею дисертаційного дослідження є удосконалення теоретико-методичних засад управління вартістю бізнесу з урахуванням факторів впливу турбулентності ринкового середовища.

Зв'язок роботи з науковими програмами та темами

Основні положення дисертаційної роботи узгоджуються з державними та регіональними науковими програмами та стратегіями. Зокрема тематика наукового дослідження відповідає Цілям сталого розвитку від 2015 до 2030 р. (резолюція генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 р.), Національній економічній стратегії на період до 2030 р. (постанова Кабінету Міністрів України № 179- 2021-п від 03.03.2021), Державній стратегії регіонального розвитку на 2021- 2027 роки (постанова Кабінету Міністрів України №695 від 5.08.2020 р.). Дисертаційна робота виконана згідно з тематикою наукових досліджень Сумського державного університету. Зокрема, напрацювання автора щодо врахування принципів прозорості корпоративних фінансів у процесі управління вартістю бізнесу були використані під час виконання науково дослідної роботи «Цифровізація та прозорість публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку» (реєстраційний номер 0122U000774).

Особистий внесок здобувача у виконання дисертаційної роботи

Дисертаційна робота є самостійно завершеною науковою працею. Дисертант самостійно провів всі дослідницькі етапи, використовуючи сучасні методи наукових досліджень. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. Результати, опубліковані у співавторстві, використані в дисертаційній роботі лише в межах особистого внеску, що зазначено у списку публікацій.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертації

Дисертаційне дослідження Новікова Володимира Миколайовича виконано на високому методичному рівні з використанням комплексу сучасних методів дослідження. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, логічно випливають з одержаних результатів та є достатньо обґрунтованими. Чітко сформульовано основні напрямки дослідження, що базуються на удосконаленні існуючих та формуванні нових теоретико-методичних засад, розробці науково-методологічних та практичних рекомендацій щодо управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності. Достовірність одержаних результатів підтверджується системним підходом до комплексного вирішення наукових та практичних задач, використанням апробованих методів досліджень, перевіркою адекватності побудованих моделей і детальним обґрунтуванням основних положень та висновків.

Наукова новизна результатів

Згідно з метою та поставленими завданнями дослідження новизна отриманих результатів полягає у тому, що в даній роботі опрацьовано теоретико-методичні основи та запропоновано шляхи удосконалення процесу управління вартістю бізнесу на основі застосування адаптивних інструментів забезпечення стратегічної стійкості суб'єктів господарювання в умовах ринкової турбулентності. В результаті проведеного дослідження визначено ряд нових наукових положень, які мають науково-теоретичне та практичне значення для удосконалення процесу управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності. Удосконалено: теоретико-методичні засади урахування впливу факторів ринкової турбулентності у процесі управління вартістю бізнесу на основі визначення зв'язку між економічними індикаторами, такими як: індекс інфляції, індекс промислового виробництва, показники зовнішньої торгівлі, рівень коливання валютного курсу, обсяг кредитування нефінансових корпорацій, рівень процентних ставок за кредитами, рівень безробіття та ринкова капіталізація суб'єктів господарювання, що дає можливість таким суб'єктам формувати раціональну політику управління вартістю бізнесу, забезпечувати стійкість у

нестабільному ринковому середовищі; систему принципів управління вартістю бізнесу що включає в себе використання сучасних методів підвищення ефективності бізнес-процесів, шляхом адаптації до неї концептуальної моделі управління доданою вартістю, з метою забезпечення стійкого розвитку підприємств з урахуванням динаміки ринкових умов та специфіки турбулентного ринкового середовища; методичні засади врахування ESG-критеріїв у діяльності бізнесу та впливу на його вартість в умовах турбулентності з урахуванням забезпечення інформаційної прозорості основі публічності фінансової інформації та звітності суб'єкта господарювання, що дозволяє оцінити не лише ринкову вартість, а й суспільну цінність бізнесу; комплексну систему стратегічного управління вартістю бізнесу, яка забезпечує точність і обґрунтованість управлінських рішень на основі всебічного аналізу внутрішньо організаційних факторів та синергії з державною фінансово-кредитною політикою, підкріплюється принципами інформаційної прозорості та інтегрує прогресивні аналітичні інструменти для швидкого реагування на зміни ринкових умов, одночасно дотримуючись вимог сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності, що дозволяє підвищити ефективність управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності. Набули подальшого розвитку: класифікація показників вартості бізнесу на основі яких визначається успішність економічної діяльності підприємства в умовах динамічного розвитку ринкових відносин; класифікація факторів впливу на процес зростання вартості бізнесу з їх поділом на фактори вартості, попиту, фінансові, виробничі та управлінські фактори, а також фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на ефективність внутрішнього організаційного управління, зміни у споживчому попиті, планування та розподіл виробничих та управлінських витрат, впровадження інноваційних технологій у процес виробництва продукції, якість фінансової стратегії, та дозволяють ідентифікувати засоби адаптації до умов внутрішньої і зовнішньої нестабільності у процесі формування стратегії управління вартістю. Уточнено сутність поняття «вартість бізнесу» як економічної категорії, що визначає ефективність прийнятих управлінських рішень та сукупну інтегральну цінність його матеріальних та нематеріальних ресурсів, необхідних для досягнення стратегічних цілей зростання дохідності, інвестиційної та ринкової привабливості з мінімізацією ризиків.

Практичне значення отриманих результатів

Дисертаційна робота Новікова Володимира Миколайовича містить положення, які доведено до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій. Вони можуть бути використані менеджерами суб'єктів господарювання для підвищення ефективності управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності, допомагаючи адаптувати управлінські

стратегії до змін ринкового середовища. Використання запропонованих науково-методичних підходів сприятиме удосконаленню системи корпоративного управління, забезпечуючи прозорість і ефективність управлінських рішень. Результати дослідження можуть бути застосовані державними та місцевими органами влади для розробки програм підтримки бізнесу, що сприятиме економічній стабільності та розвитку підприємств. Практичні рекомендації враховують Цілі сталого розвитку, що сприяє збалансованому економічному та соціальному розвитку суб'єктів господарювання, підвищуючи їх конкурентоспроможність та забезпечуючи стабільний розвиток в умовах постійних змін ринкового середовища. Наукові результати використовуються у навчальному процесі Сумського державного університету при викладанні дисциплін: «Стратегічні та тактичні моделі для електронного бізнесу», «Фінансовий менеджмент» (акт про впровадження результатів дисертаційної роботи від 17. 06. 2024 р.) та впроваджено в діяльність ТОВ «Технохім» (довідка про впровадження).

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях, персональний внесок здобувача

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 15 наукових публікаціях загальним обсягом 5,254 друк. арк., з яких особисто авторові належить 4,719 друк. арк., зокрема, у 5 статтях у наукових фахових виданнях України категорії Б, 2 статтях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних, з яких 1 стаття у науковому виданні, що індексується базами даних Scopus та Web of Science, 1 підрозділ колективної монографії, 7 робіт, опублікованих у збірниках матеріалів конференцій. Сукупність усіх публікацій відображає викладені в дисертації результати дослідження, що відповідає вимогам п. 8, 9 вимог до присудження ступеня доктора філософії «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 22 січня 2022 року.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Zakharkina L., Novikov V. Transparency of corporate finance in the system of cost-oriented business management. Fintech innovations and transparency of finance: world practices and Ukrainian realities : monograph ed. by Shkolnyk I., Zakharkina L. Szczecin : Centre of Sociological Research, 2021. P. 92-105. URL:

https://csr-pub.eu/?50,en_fintech-innovations-and-transparency-of-finance-world-practices-and-ukrainian-realities

2. Гриценко Л. Л., Захаркіна Л. С., Захаркін О. О., Новіков В. М., Хедегаард, М. Вплив інформаційної транспарентності на вартісні показники цінних паперів під час кризи з урахуванням часового горизонту інвестування. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 2(49). Р. 88–98. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.2.49.2023.4011> (Scopus, Web of Science).

3. Новіков В. М. Бібліометричний аналіз досліджень із тематики вартісно-орієнтованого управління бізнесом в умовах волатильності ринків. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 82. С. 56-64. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.82-9>

4. Новіков В. М. Теоретичний аналіз моделей оцінки доданої вартості бізнесу. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2022. №3. С.91-96. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2022/10.pdf

5. Новіков В. М. Інформаційна транспарентність корпоративних фінансів в системі управління вартістю бізнесу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 4. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-04-03/2022-4-04-03>

6. Zakharkina L. S., Novikov V. M. The Impact of Socio-Economic Volatility on Business Value Growth in Ukraine. *Mechanism of Economic Regulation*. 2021. № 4. Р. 53-60. URL: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.94.07>

7. Захаркіна Л. С., Новіков В. М. Огляд тенденцій розвитку соціально відповідального бізнесу в ЄС. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2021. 1. С. 289–294. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.1-32

8. Захаркіна Л. С., Салтикова Г. В., Новіков В. М. Теоретико-методологічні засади вартісно-орієнтованого підходу до управління бізнесом. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2021. 7. С. 169-177. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-169-177>

9. Захаркіна Л. С., Новіков В. М. Вплив соціально-економічної турбулентності на процес управління вартістю бізнесу. *Національна безпека України в умовах сучасних викликів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22 серпня 2023 р., Чернігів : ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023. С. 33-35.*

10. Новіков В. М. Особливості адаптивного управління вартістю бізнесу в умовах турбулентності ринкового середовища. *Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: матеріали 5 Міжнародної науково-практичної конференції, 3-4 серпня 2023 р., Дніпро : ФОП В. В. Мареніченко, 2023. С. 366-367.*

11. Новіков В. Транспарентність корпоративних фінансів у контексті забезпечення суспільно-економічного розвитку. *Актуальні проблеми фінансової системи України : матеріали ХІХ міжнародної науково-практичної*

конференції молодих вчених, аспірантів і студентів, м. Черкаси, 24 листопада 2022 р. Черкаси : Черкаський державний технологічний університет, 2022. С. 158-161.

12. Zakharkina L. Novikov S., Chukhno R. Corporate finance transparency in the value-oriented business management system. *Imperatives of Economic Growth in Ukraine and in the EU in the Context of Sustainable Development: materials of International Scientific and Practical Online Conference*, October 26 - 29, 2021, Суми : Сумський державний університет, 2021. С. 128-129.

13. Новіков В. М. Дослідження теоретичних основ управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності. *Економіка, освіта, технології в контексті глобальних викликів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, 23-24 вересня 2021 р., Черкаси : Черкаський державний бізнес-коледж, 2021. С. 176-178.

14. Захаркіна Л. С., Новіков В. М. Аналіз сучасних науково-методичних підходів управління вартістю бізнесу. *Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, 5-6 травня 2021 р., Суми : СумДУ, 2021. С. 244-245.

15. Zakharkin O., Novikov V., Yemeljanov D. Comparative analysis of the concepts of value oriented enterprise management. *Socio-economic challenges: materials of the International scientific and practical conference*, November 3-4, 2020. Sumy : Sumy State University, 2020. P. 402-406.

Оцінка мови та стилю дисертації

Матеріали дисертації викладено українською мовою, послідовно за формально-логічною структурою з дотриманням наукового стилю написання.

Відповідність фаху

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційної роботи Новікова Володимира Миколайовича на тему «Теоретико-методичні засади управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності», на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Новікова Володимира Миколайовича за актуальністю проблеми, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу принципів

наукових положень, науково-теоретичним та практичним значенням повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а дисертант, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Голова апробаційної ради
зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
доктор економічних наук, професор,
перший проректор
Сумського державного університету

Інна ШКОЛЬНИК